

Cadw, adfer neu ôl-osod strwythurau pridd

Trosolwg

Mae'r safon hon yn ymwneud â chadw, adfer neu ôl-osod strwythurau pridd, dehongli gwybodaeth, mabwysiadu arferion gwaith diogel, iach ac amgylcheddol gyfrifol, dewis a defnyddio deunyddiau, cydrannau, offer a chyfarpar, yn unol â gofynion y sefydliad sy'n cyfateb i'r gofynion statudol a deddfwriaethol presennol neu'n rhagori arnynt

Mae'r safon hon ar gyfer pobl sy'n gweithio ym maes galwedigaethol sgiliau treftadaeth a gall gweithwyr, goruchwylwyr a rheolwyr ei defnyddio.

Cadw, adfer neu ôl-osod strwythurau pridd

Meini prawf perfformiad

Rhaid i chi allu:

Dehongli gwybodaeth

P1 dehongli'r wybodaeth am y gwaith a'r adnoddau fel sy'n berthnasol i leoliad daearyddol a'r amodau hinsawdd i gadarnhau ei bod yn berthnasol ar gyfer y canlynol:

- lluniadau
- manylebau
- rhestrau
- datganiadau dull
- asesiadau risg
- gwybodaeth gweithgynhyrchwyr a chyflenwyr
- cyfarwyddiadau llafar, ysgrifenedig neu electronig
- rheoliadau, deddfwriaeth, canllawiau swyddogol a thrwyddedau cyfredol

Arferion gwaith diogel

P2 cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth gyfredol berthnasol a chanllawiau swyddogol i wneud y gwaith a chynnal arferion gwaith diogel ac iach am y canlynol:

- dulliau gweithio
- defnyddio cyfarpar diogelu personol priodol yn ddiogel
- defnyddio cyfarpar mynediad neu godi yn ddiogel
- defnyddio, storio a thrin deunyddiau, offer a chyfarpar yn ddiogel
- defnyddio cyfarpar rheoli iechyd a diogelwch yn ddiogel
- risgiau penodol i iechyd a diogelwch galwedigaethol gan gynnwys ymwybyddiaeth o iechyd meddwl
- risgiau penodol sy'n gysylltiedig â deunyddiau peryglus neu rai sy'n cynnwys asbestos

Dewis adnoddau

P3* * dewis faint o adnoddau sydd eu hangen ac ansawdd gofynnol yr adnoddau hynny ar gyfer y dulliau gweithio ar gyfer y canlynol:

- deunyddiau a chydrannau
- offer a chyfarpar

Lleihau'r risg o ddifrod

P4 cydymffurfio â gweithdrefnau'r sefydliad i leihau'r risg o ddifrod i'r gwaith a'r ardal o'i gwmpas drwy:

- gymryd camau perthnasol i ddiogelu'r mannau gwaith rhag difrod damweiniol neu anfwriadol
- gweithio gydag ymwybyddiaeth o'r amgylchedd mewn cysylltiad â galwedigaethau eraill
- cadw'r man gwaith yn lân ac yn dactylus
- gwaredu gwastraff yn unol â'r ddeddfwriaeth gyfredol

Cadw, adfer neu ôl-osod strwythurau pridd

*

Bodloni gofynion y contract

*P5 cydymffurfio â'r wybodaeth contract i warchod, adfer neu ôl-osod strwythurau pridd yn effeithlon yn unol â'r fanyleb ofynnol drwy:

- ddangos sgiliau gwaith adeiladu pridd a thywyrch i wneud y canlynol:
 - dethol
 - mesur
 - uchaf
 - cymysgu
 - ffitio
 - gorffeniad
 - torri
 - gosod
 - lleoli
 - gosod
- defnyddio a chynnal a chadw offer llaw ac offer pŵer a chyfarpar ategol
- gwarchod, adfer, atgyweirio, cynnal a chadw neu ôl-osod strwythurau pridd drwy wneud y canlynol:
 - arsylwi, cofnodi ac adrodd ar gyflwr y strwythur ac unrhyw ddiffygion
 - gosod gorchuddion dros dro
 - arsylwi ar waliau gwlyb yn sychu
 - rhoi cleddau llorweddol ar waith
 - creu agoriadau newydd:
 - mewnosod a ffitio linteli
 - platiau
 - llenwi tyllau a chraciau gyda deunydd pridd, gwaith maen
 - cysylltu hen strwythurau pridd a deunyddiau gyda rhai newydd
 - cysylltu gwaith coed a phridd
 - rhoi gorffeniadau arwyneb
- ac o leiaf ddau o'r canlynol:
 - diogelu neu bropio strwythur
 - atgyweirio o dan neu atgyfnerthu'r strwythur presennol
 - ailadeiladu systemau gwaith maen neu fonolithig
 - gosod plastrau aberthol i gael gwared ag ewlychiad
 - mynd ar ôl neu ymgorffori gwasanaethau (pibelli, blychau, gosodiadau)
 - gosod deunyddiau insiwleiddio (pridd ysgafn)

Cadw, adfer neu ôl-osod strwythurau pridd

- â llaw neu
- â pheiriant

Amser a neilltuwyd

P6 cwblhau'r gwaith o fewn yr amser a amcangyfrifwyd ac a neilltuwyd, gan ystyried yr amodau hinsawdd, yn unol â gweithdrefnau'r sefydliad, y rhaglen waith ac i ddiwallu anghenion galwedigaethau eraill a/neu'r cleient

Cadw, adfer neu ôl-osod strwythurau pridd

Gwybodaeth a dealltwriaeth

Mae angen i chi wybod a deall:

P1 Dehongli gwybodaeth

K1 pam mae gweithdrefnau'r sefydliad wedi cael eu datblygu a sut maent yn cael eu rhoi ar waith

K2 mathau o wybodaeth, beth yw eu ffynhonnell a sut i'w dehongli mewn perthynas â:

- lluniadau
- manylebau
- rhestrau
- datganiadau dull
- asesiadau risg
- gwybodaeth gweithgynhyrchwyr a chyflenwyr
- gwybodaeth gytundebol
- deddfwriaeth, rheoliadau, canllawiau swyddogol a thrwyddedau cyfredol, gan gynnwys adeiladau rhestredig a henebion cofrestredig, ond heb fod yn gyfyngedig iddynt
- cynlluniau ac adroddiadau cadwraeth
- cyfarwyddiadau llafar, ysgrifenedig neu electronig

K3 pwysigrwydd gweithdrefnau sefydliadol o ran datrys problemau â gwybodaeth a pham mae'n bwysig eu dilyn

K4 gwybodaeth am ddeddfwriaeth berthnasol, gyfredol, canllawiau swyddogol a gofynion penodol i safle a sut mae'n cael ei rhoi ar waith

P2 Arferion gwaith diogel

K5 sut dylid ymateb i argyfyngau yn unol ag awdurdodiad y sefydliad a sgiliau personol o ran y canlynol:

- tanau a'r mathau o gyfarpar diffodd tân a sut a phryd y cânt eu defnyddio o ran dŵr, CO2, ewyn a phowdr
- gollyngiadau ac anafiadau
- argyfyngau sy'n ymwneud â gweithgareddau galwedigaethol
- nodi ac adrodd am sylweddau peryglus gan gynnwys deunyddiau sy'n cynnwys asbestos a charbonad plwm, ond heb fod yn gyfyngedig i hynny

K6 y gweithdrefnau diogelwch sefydliadol a phenodol i safle ar gyfer offer, peiriannau a chyfarpar mewn perthynas â'r canlynol:

- safle
- gweithle
- cerbydau
- cwmni

Cadw, adfer neu ôl-osod strwythurau pridd

- gweithwyr
- cleientiaid
- y cyhoedd

K7 sut mae rhoi gwybod am risgiau a pheryglon a nodwyd gan y canlynol:

- dulliau gweithio
- asesiadau risg
- asesiad personol
- gwybodaeth dechnegol gwneuthurwyr
- rheoliadau statudol
- canllawiau swyddogol
- Rheoli Sylweddau Peryglus i Iechyd (COSHH)

K8 y gweithdrefnau ar gyfer adrodd am ddamweiniau a phwy sy'n gyfrifol am wneud hynny

K9 pam, pryd a sut y dylid defnyddio'r cyfarpar rheoli iechyd a diogelwch a nodir gan egwyddorion atal mewn perthynas â'r canlynol:

- mesurau diogelu ar y cyd
- cyfarpar diogelu personol (PPE)
- cyfarpar diogelu anadlol (RPE)
- awyru lleol sy'n gwacáu mygdarth (LEV)

K10 sut mae cydymffurfio ag arferion gwaith sy'n amgylcheddol gyfrifol er mwyn bodloni'r ddeddfwriaeth gyfredol a chanllawiau swyddogol wrth ddelio â damweiniau posibl, peryglon i iechyd a'r amgylchedd wrth weithio yn y gweithle mewn perthynas â'r canlynol:

- dan lefel y ddaear
- lleoedd cyfyng
- gweithio mewn mannau uchel
- offer, peiriannau a chyfarpar
- deunyddiau a sylweddau
- symud a storio deunyddiau drwy eu codi a'u cario a defnyddio cyfarpar codi mecanyddol

P3 Dewis adnoddau

K11 pam mae nodweddion, ansawdd, defnydd, cynaliadwyedd, addasrwydd, cyfyngiadau a diffygion sy'n gysylltiedig â'r adnoddau yn bwysig, a sut dylid rhoi gwybod am ddiffygion

K12 pam y dylid mabwysiadu arferion gwaith a deunyddiau cynaliadwy a moesegol

K13 y gweithdrefnau sefydliadol ar gyfer dewis adnoddau, pam maen nhw wedi cael eu datblygu a sut mae eu defnyddio

K14 sut mae cadarnhau bod yr adnoddau a'r deunyddiau'n cydymffurfio â'r fanyleb

Cadw, adfer neu ôl-osod strwythurau pridd

K15 sut dylid defnyddio'r adnoddau a sut mae rhoi gwybod am unrhyw broblemau sy'n gysylltiedig â'r adnoddau ynglŷn â'r canlynol:

- agregau, bio agregau, ffibrau, pridd, deunyddiau rhwymo, deunyddiau gorffeniad, tywyrch, elfennau gwaith maen, cymysgeddau adeiladu
- geo grid a rhwyll wifrog
- linteli, platiau, systemau rhyngwyneb a deunyddiau eraill
- ffitiadau
- offer llaw ac offer pŵer a chyfarpar ategol i wneud y canlynol:
 - cymysgu
 - torri
 - codi
 - gosod
 - gosod pethau yn eu lle
 - cywasgu
- cyfarpar digidol
- canfod a defnyddio cynhyrchion pridd mewn ffordd gyfrifol
- pren, deunydd dalennog wedi'i weithgynhyrchu, calch
- dewis deunyddiau hydraidd anweddol i gynnwys paent a mathau eraill o gladin (gorffeniadau wyneb)
- plastrau aberthol

K16 sut mae nodi ac adrodd ar y peryglon sy'n gysylltiedig â'r adnoddau a'r dulliau gweithio a sut maent yn cael eu rheoli mewn perthynas â datganiadau dull ac asesiadau risg

K17 dulliau o gyfrifo niferoedd, hyd, arwynebedd a gwastraff sy'n gysylltiedig â'r dull a'r weithdrefn ar gyfer cadw, adfer neu ôl-osod strwythurau pridd

P4 Lleihau'r risg o ddifrod

K18 sut mae diogelu gwaith a'r ardal o'i gwmpas rhag difrod a phwrpas diogelu rhag gweithgareddau cyffredinol yn y gweithle, gweithrediadau eraill a thywydd garw a sut mae lleihau difrod

K19 pa mor bwysig yw gwaredu gwastraff yn ddiogel, a sut mae gwneud hynny, yn unol â'r canlynol:

- cyfrifoldebau amgylcheddol
- gweithdrefnau'r sefydliad
- gwybodaeth gwneuthurwyr
- gwybodaeth cyflenwyr
- rheoliadau statudol
- canllawiau swyddogol

Cadw, adfer neu ôl-osod strwythurau pridd

K20 pam mae'n bwysig cynnal ardal waith ddiogel, glir a thaclus

P5 Bodloni manyleb y contract

*
*

K21 sut mae'r dulliau gweithio i fodloni'r fanyleb yn cael eu cyflawni a sut mae problemau'n cael eu nodi a'u hadrodd drwy ddefnyddio gwybodaeth ar gyfer arferion, gweithdrefnau a sgiliau gwaith diogel, iach ac amgylcheddol sy'n ymwneud â'r canlynol:

- hyblygrwydd a gwahanol rinweddau gwahanol fathau o adeiladau:
 - más
 - ffrâm
 - cywasgedig
 - ysgafn
 - gwaith maen
 - pridd
 - tywyrch
- dwysedd amrywiol a'i effaith ar ddargludedd thermol
- y materion sy'n effeithio ar dechnegau traddodiadol a modern: ar gyfer adeiladu â phridd:
 - daearegol
 - daearyddol
 - diwylliannol
- sut mae dewisiadau o orchuddion ar gyfer diogelu cyn, yn ystod ac ar ôl adeiladu yn helpu neu'n atal y broses sychu
- ffiseg adeiladu ac ymddygiad strwythurol:
 - sut mae lleithder a gwres yn symud drwy wahanol ddeunyddiau (hydredd anweddol)
 - sut mae adeiladau â waliau solet yn gweithio
 - cydnawsedd ychwanegiadau gyda'r strwythur presennol
 - ffactorau sy'n effeithio ar ansawdd aer dan do, fel:
 - lleithder
 - CO₂
 - cyfansoddion organig anweddol (VOCs)
- amhriodoldeb a chanlyniadau defnyddio rendradau sment ar ddeunyddiau hydraidd anweddol
- pryd i symud deunyddiau sydd wedi dirywio a rhai amhriodol
- pa mor amhriodol yw defnyddio insiwleiddiad hydraidd an-anweddol ar ddeunyddiau hydraidd anweddol, a chanlyniadau gwneud hynny

Cadw, adfer neu ôl-osod strwythurau pridd

- pam ei bod yn bwysig arsylwi, cofnodi ac adrodd ar y canlynol:
 - cyflwr y strwythur
 - sychu waliau gwlyb
 - diffygion, prolemau ac amodau a phatholegau sylfaenol
- pam fod angen atgyweirio o dan strwythurau presennol neu eu hatgyfnerthu
- sut mae creu gorffeniadau arwyneb a gwneud a rhoi triniaethau ac atgyweiriadau ar arwynebau
- y gwahaniaeth rhwng effeithlonrwydd ynni a chynaliadwyedd mewn strwythurau pridd
- pryd i ddefnyddio plastrau aberthol i gael gwared ag ewlychiad
- pryd i roi cleddau llorweddol ar waith
- cymhareb uchder a lled (meinder) yn y cyflyrau llaith a sych, i gynnwys pa mor uchel i adeiladu yn unol â'r dechneg ranbarthol, y tywydd ac amodau'r safle
- effaith dŵr daear ar sylfeini strwythurau pridd, a sylfeini waliau
- materion sy'n ymwneud â sgaffaldiau, gan gynnwys:
 - gosod
 - dŵr yn ôl-dasgu
- y gwahanol ddulliau o gysylltu hen strwythurau pridd, deunyddiau a gwaith coed gyda rhai newydd
- dyma rai o'r gwahanol fathau o agoriadau:
 - fframiau
 - linteli
 - siliau
- sut mae creu a ffurfio agoriadau i gynnwys:
 - mewnosod a ffitio linteli
 - platiau
- sut mae adnabod diffygion, arwyddion o anffurfiad a chwympau neu gylchlithro,
- sut mae atal diffygion, arwyddion o anffurfiad a chwympo neu gylchlithro
- effaith sychu ar gyflymder gwaith adeiladu
- dulliau o brofi a rheoli cynnwys lleithder (ar y safle neu'r labordy)
- y broses sychu a chrebachu
- difrod i strwythurau pridd gan gynnwys:
 - craciau
 - colli deunydd
 - diraddiad
 - anffurfio
 - gwyro

Cadw, adfer neu ôl-osod strwythurau pridd

- pryd i gael cyngor gan beiriannydd strwythurol
- sut i atal difrod dŵr a sgraffinio
- technegau atgyweirio neu ailadeiladu, gan gynnwys:
 - gwaith maen
 - systemau monolithig
 - eraill
- atgyweirio deunyddiau gan gynnwys:
 - brics wedi'u llosgi a brics heb eu tanio
 - cerrig
 - morterau
 - ffibrau
 - clymau
 - bar wedi'i edafu
 - rhwyll
- adeiladu ffurfwaith a fframiau
- gorffeniadau, insiwleiddiad thermol, aerglosrwydd a diogelu rhag lleithder
- trin y canlynol:
 - agoriadau
 - lloriau
 - ymylon
 - pennau waliau
- sut mae diogelu a phropio strwythurau sydd wedi'u difrodi a gorchuddion dros dro
- pam ei bod yn bwysig cynnal treftadaeth a chyfanrwydd archaeolegol
- pam bod angen cynnal egwyddorion ymyrraeth sylfaenol a newidiadau gwrthdroadwy
- pam fod angen cofnodi gwaith a wneir (mewn fformat ysgrifenedig a digidol)
- pam ei bod yn bwysig adnabod planhigion ac anifeiliaid a warchodir a rhoi gwybod amdanynt (gwenyn mortar)
- pam ei bod yn bwysig storio ffabrigau, deunyddiau a chydrrannau strwythurol y gellir eu hachub
- pam ei bod yn bwysig nodi, penderfynu a rhoi gwybod pryd mae angen sgiliau a gwybodaeth arbenigol, ac adrodd yn briodol ynghylch hyn
- perthnasedd asesiad o arwyddocâd
- pam ei bod yn bwysig pennu gofynion penodol ar gyfer y canlynol:
 - strwythurau o ddiddordeb arbennig
 - adeiladu traddodiadol (cyn 1919)
 - arwyddocâd hanesyddol

Cadw, adfer neu ôl-osod strwythurau pridd

- sut i ddefnyddio pob math o offer llaw ac offer wedi'i bweru a chyfarpar ategol
- sut a pham mae angen i'r gweithiwr sicrhau bod yr holl offer llaw a phŵer a chyfarpar ategol yn cael eu cynnal a'u cadw
- sut mae gweithio mewn mannau uchel gan ddefnyddio cyfarpar mynediad
- sut mae gweithio gyda pheiriannau ac offer, o'u cwrpas ac yn agos iawn atynt

K22 gweithdrefnau'r sefydliad o ran ymddygiad ar y safle, a chydabod a sicrhau tegwch, cynhwysiant a pharch o fewn yr amgylchedd gwaith, a sut i roi sylw i ymddygiad amhriodol ar y safle a rhoi gwybod amdano

K23 pwysigrwydd dulliau gweithio, cysylltiadau rhyngbersonol a chyfathrebu ac anghenion galwedigaethau eraill sy'n gysylltiedig â pharatoi ac adeiladu neu gadw, adfer neu ôl-osod strwythurau pridd

P6 Amser a n^{*eilltuwyd}*

K24 y rhaglen ar gyfer gwneud y gwaith, gan gynnwys yr amser a amcangyfrifwyd ac a neilltuwyd, a pham y dylid cadw at derfynau amser neu roi gwybod os ydych yn debygol o fethu cadw atynt

K25 y mathau o siartiau cynnydd, amserlenni ac amseroedd a amcangyfrifwyd, a gweithdrefnau'r sefydliad ar gyfer rhoi gwybod am amgylchiadau a fydd yn effeithio ar y rhaglen waith

Cadw, adfer neu ôl-osod strwythurau pridd

Datblygwyd gan	Construction Skills
Dyddiad cymeradwyo	30 Meh 2022
Dyddiad Adolygu Dangosol	30 Meh 2027
Dilysrwydd	Ar hyn o bryd
Statws	Gwreiddiol
Sefydliad cychwynnol	CITB
RCU gwreiddiol	COSVR828
Galwedigaethau perthnasol	Adeiladwr Strwythurau Pridd
Cyfes/Set	Sgiliau Treftadaeth (Adeiladu)
Geiriau Allweddol	Calchau; Pridd; Tywyrch; Cob; Pridd cywasgedig; Llaidd; Gwaith maen pridd gyda mortar; Pridd caled; Pridd ysgafn; Brics a blociau pridd wedi'u mowldio